

УДК 009:168.522

ФІЛОСОФСЬКИЙ КОМПОНЕНТ АЛХІМІЇ

Катерина Єгорова

Алхімія демонструє синкретичну єдність філософії, магії, релігії, ремесла, містики, мистецтва, елементів науки. Тому, не варто зараховувати алхімію до філософії, а правильніше виділити в синкретичній єдності алхімії філософську складову як основу алхімічної цілісності.

Ключові слова: алхімія, філософський камінь, трансмутація, синкретизм.

З кожною епохою людина ставила для себе все нові і нові цілі, але щось її зацікавлює повік: особистий комфорт і зручність. Саме тому люди вічно займалися пошуками відгадок: як жити в достатку і як жити вічно? У цьому контексті і з'являється такий «феномен» як алхімія. Її витoki беруть початок десь приблизно до двох тисяч років тому. За цей час багато чого сталося: почали розвиватися різноманітні науки, мистецтво та відповідно сама людина. Але незважаючи на це, алхімія продовжувала існувати, зазнаючи як злети, так і падіння. Збереглися не так багато трактатів, де згадувалося про алхімічні пошуки, але вони все таки є. І звичайно ж не можна заперечувати величезну роль цих писань у формуванні нинішньої науки і нашого сприйняття світу. Їх символіка – це своєрідний зв'язок між минулим, майбутнім і справжнім, вічним; це загадка, яка вже має відповідь всередині. Хоча, як не парадоксально, навіть відповідь на це питання не робить саму загадку розгаданою. Алхімія фактично демонструє синкретичну єдність філософії, магії, науки, релігії, ремесла, мистецтва. Останнє проявилось в різноманітних уміннях алхіміків (на межі ремісничої і художньої творчості). Тому, не варто зараховувати алхімію до філософії, а правильніше виділити в синкретичній єдності алхімії філософську складову поряд з іншими (магія, містика, релігія, ремесло, мистецтво, елементи науковості), що і є **метою даної роботи**.

Існує досить багато варіантів походження слово «алхімія». Звичайно, точно визначити початкове походження терміна досить складно, але варто виділити дві найбільш правдоподібні теорії: слово алхімія (пізньолатинське: *alchemia, alchimia, alchymia*) сходить через арабське до грецького *chemeia* від *cheo* – ллю, відливаю, що свідчить про зв'язок алхімії з ремеслом і мистецтвом плавки і лиття металів. Інше пояснення – від єгипетського ієрогліфа «ХМИ», що означало чорну (родючу) землю, на противагу безплідним піскам. Цим ієрогліфом позначався Єгипет, місце діяльності древніх жерців і магів. І так як саме Єгипет вважається місцем, де зародилася алхімія, то її спокійно можна вважати «єгипетським мистецтвом». Сам термін був вперше введений в рукописи Юлія Фірміка, астролога IV століття. [Zeligman,2018]

Так що ж таке алхімія? «Алхімія – це певне явище культури, магічно-екзотеричне вчення, основною ідеєю якого стало уявлення про трансмутації:

перетворення неблагородних металів і елементів в благородні з метою набуття досконалості і багатства, а також набуття безсмертя» [Zeligman,2017]

Хоча алхімія не вважається справжньою наукою, вона не позбавлена її елементів. «Кожна оманлива мрія, що мала великий і тривалий вплив, повинна була ґрунтуватися не на брехні, але на погано витлумаченій істині» [Gekerton, 2019] Цей афоризм особливо стосується алхімії, яка в своєму походженні і навіть назві тотожна з хімією.

Вишукування алхіміків для відкриття способів, за якими можна було виробляти перетворення, природно бралися з простих дослідів в металургії і в амальгамування металів. Досить імовірно, що перша людина, яка здобула мідь, думала, що зробила недосконале золото.

Зараз досить важко прийти до єдиної думки і дати точне визначення алхімії. Хтось вважає її наукою, хтось мистецтвом, а хтось складним і загадковим феноменом культури. Зрозуміло тільки те, що через багатогранності і неоднорідності алхімії, ми так і не можемо знайти самого коректного визначення цього заняття. Люди сприймали її відповідно до своїх очікувань. З чого і пішло поділ алхіміків на дві умовні групи: «вищі» і «нижчі».

Нижча алхімія, як правило, не зачіпала духовні цінності, вона була пов'язана лише з роботою з хімічними елементами і матеріалами. Алхіміками такої групи називали «алхіміків-суфлерів, які не мали поняття про теорію і працювали випадково. Вони, правда, шукали філософський камінь, але тільки попутно, при виробництві продуктів промислової хімії: мила, штучних дорогоцінних каменів, кислоти, фарби тощо, це були родоначальники хімії; вони і продавали за гроші таємницю виготовлення золота» [Solovyov,1996].

Але існував ще інший аспект алхімії – «вища алхімія». Вважалось, що її члени «герметичні філософи вдавалися до вишукування філософського каменю не з жадібності, але з любові до досліджень. Вони мали спеціальні теорії, які не дозволяли їм віддалятися за відомі межі. Філософи дотримувалися доктрин, що зберігаються в недоторканності цілі століття» [Solovyov,1996].

Про такий поділ на групи говорив ще Парацельс, виділивши наступні сторони алхімії: «Вищий аспект алхімії є трансформація вад в чесноти вогнем любові до добра; очищення душі стражданням; піднесенням Божественного начала в людині над його тваринними елементами ... Другий аспект алхімії – вчення про природу невидимих елементів, що становлять астральні тіла речей ... Нижчий аспект алхімії – це приготування, очищення і з'єднання фізичних речовин» [Velikiy, 1996].

Також алхімія як частина магічної філософії мала 7 завдань:

1. Приготування Еліксиру або Філософського Каменю;
2. Створення гомункулуса;
3. Приготування алкагест – універсального розчинника;
4. Палігенез, або відновлення рослин з попелу;
5. Приготування світового духу – магічної субстанції, розчинюючої золото.
6. Витяг квінтесенції.
7. Приготування рідкого золота, найдосконалішого засобу для лікування.

Цифра сім вважалася магічним числом і тому всі принципи і норми алхімії співвідносилися з цим числом.

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що алхімія – це величезне знання, яке об'єднувало в собі багато різних сфер. Безумовно, вона включала ремісничо-мистецькі знання щодо отримання хімічних речовин, нових структур, але це був лише початковий або проміжний етап. Основною ж метою були вищі, духовні ідеї, які вже включали і філософські погляди, і релігійні ідеї: знання про саму людину, космос, всесвіт, Бога ...

Тому неправильно називати алхімію «прародительською хімією». Адже сама алхімія включала в себе, як вже було сказано раніше, більш філософські, духовні та релігійні ідеї.

Та коли ж саме народилася хімія? І не хімія навіть, а початкове хімічне знання? Шукати відповідь не має сенсу. Адже вже первісна людина, використовуючи вогонь для приготування їжі, набувала перші елементарні «хімічні навички» ... Виникненню хімічного знання, як і іншого природничого знання, допомагали насамперед потреби побутової практики. Люди постійно накопичували відомості про різні хімічні процеси (горіння, розчинення тощо) і широко застосовували їх. Виплавка металів, приготування барвників косметичних засобів, виготовлення скла, керамічного посуду та будівельних матеріалів (цегли), хлібопечення, виноробство – ось далеко не повний перелік найдавніших областей хімічних знань. Звісно, це ще не була наука, бо не було відповідних наукових теорій. Розробку і користування різних методів, прийомів і рецептів в практичних цілях історії науки об'єднують під назвою «ремісничка хімія». Герман Копп виділяв в історії розвитку хімії і особливий, алхімічний етап, що розтягнувся більш ніж на десять століть. Роль теорій, які б цементували, об'єднували б такі знання, виконували філософські та містико-релігійні ідеї і міркування, які забезпечували цілісність алхімічного знання.

Найважливішим завданням алхіміки вважали перетворення (трансмутацію) неблагородних металів у благородні (цінні), в чому власне і полягала головна задача хімії до XVI сторіччя. Поширення алхімії припадає на IV-XVI ст., час розвитку не тільки практичної алхімії, але і «умоглядної» алхімії. Мабуть саме тому були отримані нові хімічні елементи і сформовані нові хімічні уявлення. Люди згодом стали розбиратися в таких аспектах, про які раніше навіть не мали уявлення. Безсумнівно, що ці дві галузі знання впливали один на одного.

В кінцевому рахунку можна з упевненістю сказати, що алхімія допомогла становленню хімії як науки. Тільки от чи можна саму алхімію вважати «родительською» хімією? І чи можна взагалі вважати її хімією? На ці питання намагалися відповісти багато видатних хіміків, правда навіть тут у них розходилися думки.

«На щастя, з алхімією хімія не має нічого спільного, крім імені, але це їй так само неприємно, як розумній і розважливій, але мало відомій дочці носити ім'я матері, яка прославилася своїми примхами і нісенітницями» – ці слова належать французькому хіміку П'єру Макьюру [2, с.14].

І звичайно як і в будь-якому поставленому питанні, існують кардинально

інші думки. Як наприклад висловлювання знаменитого хіміка XIX століття Юстуса Лібіха: «Кожна гіпотеза, яка веде до здійснення експериментів, підтримує в людині завзятість, розвиває думку. Такі гіпотези – велике досягнення науки. Алхімія є не що інше, як хімія. Те, що алхімію постійно плутають зі спробами отримати золото хімічним шляхом ... велика несправедливість» [Volodin, 2018].

Настільки різні думки не випадкові, якщо врахувати, як багато різних компонентів в складному алхімічному синкретизмі. При цьому важливо, що алхімія ставила для себе більш високі цілі, ніж хімічне знання.

Як було сказано раніше алхімія взяла свій початок ще тисячі років тому. І саме через це досить складно визначити місце і час виникнення цього знання. Але порівнюючи філософські знання різних народів, можна зробити висновок, що теоретична база алхімії склалася завдяки саме грецькій філософії.

По-перше, величезний вплив зробили вчення представників Мілетської школи: Фалес, Анаксимандр і Анаксимен: поширилася ідея про чотири першоелементи (вогонь, повітря, земля і вода), які лягли в основу алхімічного знання. А також з'явилася ідея про існування єдиної першооснови.

По-друге, важливу роль зіграло вчення Платона і Аристотеля: вчення про форму і матерію і вчення про чотири першооснови. Виходячи з вчення Аристотеля, все, що наповнює наш світ, всі предмети навколо нас з'явилися з однієї першоматерії, тобто з вічного, невидимого, невизначеного, аморфного, першопочатку, першоречовини. Ці ідеї Аристотеля були почуті і сприйняті алхіміками: всю подальшу «дорогу» алхіміки займалися пошуками першоматерії у вигляді філософського каменю.

Алхіміки сліпо йшли за ідеями Аристотеля і Платона, не випускаючи з уваги, що за словами Аристотеля, першоматерія – основа органічної і неорганічної природи, основа всього. І слідуючи цій філософії, вони не бачили істотної різниці між живою і неживою природою. Це підтверджують деякі терміни, що широко застосовувалися в алхімічних трактатах. «Кров'ю голуба», наприклад, називався свинцевий сурик, «кістками Тифона» – залізо, «кров'ю» і «кістками дракона» – оксиди лужних металів. «Втікачем», «літаючою» або «легкими хмарами» іменувалася ртуть, «згорнулася кров'ю» або «червоною» вважалася мідь, «вовком» – свинець [Rohmistrov, 2002].

Так само, як було сказано раніше, існувала ще одна концепція Аристотеля, по якій будувалася вчення алхімії. Це ідея про чотири першоелементи. Аристотель стверджував, що все суще на землі можна скласти всього з чотирьох першоелементів або, по-іншому, стихій. Ці стихії з'єднуються попарно, дотримуючись принципу протилежності: земля-повітря, вогонь-вода. Так ці чотири елементи і збереглися на сторінках алхімічного вчення. Згідно з ученням Платона «Всесвіт був створений Деміургом з одухотвореної Первинної матерії. З неї він створив чотири елементи: вогонь, воду, повітря і землю» [Kostiantyan, 2014]. Аристотель додав до чотирьох елементів п'ятий – квінтесенцію, без якого неможливо уявити алхімію.

Таким чином, очевидно, що алхімія мала в своїй основі величезний пласт теоретичних знань давньогрецьких мислителів, вказані філософські знання

склали основу цього вчення.

Для алхімії як синкретичного вчення з філософською основою характерні наступні основні ідеї і уявлення:

По-перше, єдина природа речовини. Вона бере свій початок ще з античних уявлень мілетських філософів і Аристотеля. Працюючи з металами, алхіміки намагалися знайти першоматерію, розкласти все на елементи, а потім з цих елементів створити нові речовини. Зокрема, метали «виліковуються», перетворюючись в золото, іншими словами – досягаючи досконалості. Золото вважалось досконалим, тому що цей метал не піддається корозії і не розчинний в кислотах. Саме золото для них вважалось самим «здоровим металом», тоді, як інші метали ще не досягли «одужання», тобто не перетворилися в золото, не досягли досконалості. «Алхімія є мистецтво, придумане алхіміками. З її допомогою включені в мінерали метали, уражені псуванням, відроджуються – недосконалі стають досконалими» [Rosarium Philosophorum, 2019].

По-друге, процес отримання філософського каменю або Великого діяння або ж Великого Магістра. Цей процес включає в себе безпосередньо першу ідею про єдність природи речовин. Метою даної операції було отримання першоматерії – якоїсь субстанції присутньої всюди, яка містить в собі все. Першоматерія – це істина, Бог, якийсь ідеал, відкривши який алхімік стане безсмертним і отримає знання всіх таємниць Всесвіту. За своєю суттю процес отримання Філософського Каменю спочатку був основною метою алхіміків всіх часів і полягав в «... приготуванні еліксиру, магістерія, філософського каменю, що має здатність перетворювати звичайні метали в золото або в срібло.

По-третє, алхіміки, намагаючись розібратися в природі речовини, шукали і універсальний розчинник речовини, який поглинав би і розчиняв в собі всі інші речовини. Цю речовину-рідину алхіміки і позначили як алкагест. Ця рідина мала розкладати на складові частини всі занурені в неї тіла. Алхіміки думали її знайти в різних лугах і кислотах – в їдкому калії, в царській горілці, в сірчанокислому натрії. Алхіміки не змогли знайти таку речовину. Але завдяки цьому було відкрито безліч простих елементів.

По-четверте, алхіміки ретельно ставилися саме до вивчення і опису металів. Вони виділили всі відомі їм метали в чітку ієрархію від золота до заліза, взявши за головну ознаку кількість і чистоту ртуті і сірки в ньому. Відомо, що класифікація – перша ознака науки, хоча, зрозуміло, її ще не досить. Але це свідчить про єдність філософських ідей алхіміків з елементами науковості, співвіднесених з естетичними уявленнями про досконалість, єдність, гармонію, красу. Алхіміки постійно перебували в пошуках філософського каменю, не тільки в експериментах з матерією, але і застосовували в своїх дослідженнях елементи магії та астрології. Слідуючи цьому правилу, деякі алхіміки тісно пов'язували астрологію з алхімією і ніколи не починали свої дослідження, не довідавшись, чи сприятливий вплив планет. Алхіміки вважали, що існують три світи: матеріальний, людський і божественний. «У світі матеріальному ми маємо сірку, меркурій і сіль, початок всіх речей, і одну матерію; в світі людському, або мікрокосмі, – тіло, дух і душу, об'єднані в людині; в світі божественного – три особи Святої Трійці в Єдиного Бога» [Solovyov,1996]. Так само ідеї, характерні

для релігійного світогляду, простежуються і в розумінні алхіміками свого головного заняття великого діяння як троякого процесу виробленого на трьох рівнях буття. «Великий поділ має потрійну мету. У світі матеріальному – перетворення металів, доводячи їх до золота, до досконалості; в мікрокосмі – моральне вдосконалення людини; в світі божественному – споглядання Божества в його Славі» [Solovyov, 1996].

Містичні і релігійні ідеї в поєднанні з філософією відбилися в ученні про три першоелементи. Алхіміки розуміли під Сіррою, Ртуттю і Сіллю не просто хімічні елементи, а сприймали під ними відповідно – Матерію, Рух і Силу. Вказана єдність знаходить своє застосування і відображення в одній з головних ідей алхіміків – ідеї про «первинну матерію», або хілус. Вони визнавали також єдину силу Всесвіту, фактично ототожнюючи першоматерію з Богом: «Філософська алхімія також брала участь у розробці працездатної теорії матерії. Його практикуючі задавали такі питання, як: Які основні матеріали чи принципи (елементи) присутні у всіх матеріальних речах? Чи живі істоти мають додатковий елемент, який дає їм силу відтворювати, рости, приймати харчування? Чи є у людей ще один додатковий елемент, а саме душа чи душі, які надають їм сили розуму та розсуду і, можливо, вижити після смерті тіла? Теорії, до яких вони дійшли, з тих пір значною мірою були замінені іншими, кращими теоріями, але вони задавали правильні питання» [Gosnel,2018].

Алхіміки вірили, що філософський камінь досягається не тільки змішанням речовин, а і засобами магії – за допомогою заклинань і ритуалів. Магія виникла в первісному суспільстві і стала елементом культових обрядів і алхімічних практик. Рецепти алхімічних вправ іноді парадоксальні і навіть безглузді з сучасної точки зору, наприклад «... візьми п'ять унцій сірки і три унції злості» [Makleyn, 2010]. Ми вбачаємо в цьому недопустиме змішування матеріального з нематеріальним. Але для них це був цілісний світ, а можливість поділу його окремих елементів передбачала більш досконалий цілісність.

Цілісність алхімії привертає увагу також і сучасних мислителів, хоча переважно містичного світогляду. Справа в тому, що світогляд сучасної людини не є цілісним, він еkleктичний і розрізнений. Жодна сучасна картина світу, ні наукова, ні релігійна, ні мистецька не дає бажаної цілісності. Але вона потрібна людині. Містичний світогляд виглядає більш цілісним, але він суперечить науці, без якої не можна уявити ні сучасність, ні майбутнє людства. Але сучасні містики іноді вбачають в алхімії шукану панацею. Вони, наприклад, у філософії алхімії виокремлюють дві грані: теорію, яка пов'язана з духом і пізнанням усього, і практику. Алхімічна філософія в сфері пізнання свідчить, що потрібно звертати увагу не на сам зовнішній вигляд чого-небудь, а шукати біля витоків глибинні корені і причини. Важливий сам дух предметів, а не форма або розмір. З практичного боку алхімія вчить людину повертати собі сили, які він втратив одного разу, в певний момент еволюції, Справа в тому, що «людина не приходиться на землю, а «падає» на неї; вона не народжується на землі, а спускається на неї. Так склалося, що людина більше не міг залишатися в іншому місці, вона втратила право знаходитися там» [Gusman,2004]. Ці автори вважають, що алхімія допомагає людині повернути ту саму здатність жити, піднятися і

рости далі. Алхімія дає людині шанс знову знайти втрачене колись безсмертя. Але варто зауважити, що людина не знаходить безсмертя, а просто відновлює його, адже колись його душа вже була такою. Якщо людина усвідомлює, що він існує і продовжить існувати за межами фізичної видимості, то він дійсно безсмертний [Gusman,2004]. Такі теоретичні роздуми дуже спірні, але деякі практичні настанови можуть знадобитись. Наприклад, алхіміки вважали, що людина, яка буде постійно зростати, вдосконалювати себе, знайде розуміння своєї суті, тільки тоді його можна буде назвати щасливим.

Алхімія – це міф творіння і художньої творчості і тому близькопоріднена мистецтву. Вона стосується як алхімічного теоретичного освіти, так і художньої практики. У середньовічній Європі алхімія стала *Ars Magna* (лат. Велике мистецтво), а її практики служили художній творчості. Мета, яка примушувала їх не тільки наслідувати природі, а й у кінцевому підсумку намагатися перевершити її в творчості. Цей внутрішній стимул трансмутирувати матерію як частину природного творіння в художній твір, привів навіть до того, що художники і донині – саме в сучасному мистецтві – розуміють процесуальну зміну матеріалу, як складову частину своєї роботи.

Важливим у визначенні філософського аспекту алхімії є той факт, що окрім більш практичної алхімії існувала ще філософська алхімія, яка сприймає реакції хімії як метафору чи модель фізичного та духовного всесвіту. Наприклад, видобуток чистих металів з руди розглядався як такий, що має паралель в очищенні людської душі. Той факт, що золото не заплямувало, означало, що золото не піддалося зіпсуванню і розпаду матеріального світу, і таким чином було репрезентативним для вищого світу небесних світил, який також здавався вічним, і так, у свою чергу, Неба.

Висновок: відзначимо, що алхімія демонструє синкретичну єдність філософії, магії, релігії, ремесла, містики, мистецтва, елементів науки. Така цілісність різноманітних уявлень завжди була привабливою як для мислителів, так і для пересічних людей.

Практична цінність алхімії нині викликає сумніви, але вони навчили дослідників ставити правильні питання про сутність матерії та свідомості. Практична та езотерична традиція, яку часто ідентифікують як Герметика на Заході, і яку практикують такі братства, як *Frères Aînés de la Rose + Croix*, *Gold und Rosenkreuz* та *Golden Zown*. В усьому світі традиція сходиться до вчення, серед іншого, про сармунів і суфізму, традиції Сіддхи, піфагореїзму, каббалізму "[*Deed of Foundation, 2010*]

Останнім часом на заході спостерігається відродження інтересу до алхімії, зокрема було створено декілька дослідницьких інтернет-ресурсів. Алхіміки сьогодення не зосереджуються на хімічному боці вчення, а більш на духовний аспекти, тому що: «Алхімія - це мистецтво підняти вібрації і в Матерії, і в Дусі. Це стосується сполуки практичного, психологічного. Природо-філософський, містичний та медичний аспекти». Сплеск цікавості до медитативних практик, які блокують тривожні стани, зокрема *mindfulness* — прагнуть бути тут і зараз, і не

несіться подумки в минуле чи примарне майбутнє також дозволяє позновому подивитися на головну мету алхімії – пізнання всесвіту та очищення Духу.

Список літератури:

1. Великий А. Малый алхимический свод *Знание за пределами науки*. М.: Республика, 1996. 174с.
2. Володин В.А. Энциклопедия для детей. Том 17. Химия. М.: Аванта+, 2001. 640с
3. Гекертон Ч.У. Тайные общества всех веков и всех стран. М.: Центрполиграф, 2019. 447с.
4. Гусман Д. С. Алхимия. URL: http://www.manwb.ru/articles/science/old_science/alhimia/
5. Зелигманн К. История магии и алхимии. URL: <http://smallbay.ru/magic.html>
6. Зелигманн К. История магии и оккультизма. URL: https://studbooks.net/509069/religiovedenie/osnovnye_svedeniya_alhimii
7. Костянян Е.К. Система трансформации энергии. URL: http://vladu.org/load/v_ladu_s_mudrostju/sistema_transformacii_energii_ili_vvedenie_v_alkhimiju/124-1-0-1601
8. Маклейн А. Символика птиц в алхимии. URL: <http://www.luxaur.narod.ru/biblio/2/tr/mclein01.htm> (29.10.10.).
9. Рохмистров, В.Г. Свинцовые врата алхимии: История, символы, практика. СПб.: Амфора, 2002. 383с.
10. Соловьев Ю.И. История химии: Развитие химии с древнейших времен до конца XIX в. М.: Просвещение, 1996. 368с
11. Элиаде М., Морозов Н.А., Юнг К., Шварц Ф., Пуассон А. Теория и символы алхимии: Великое делание. Киев.: Новый акрополь, 1995. 283с.
12. Rosarium Philosophorum. URL: <http://www.luxaur.narod.ru/biblio/2/tr/rosarium> (03.11.10.).
13. Gosnell S. What does philosophical alchemy mean? URL: <https://www.quora.com/What-does-philosophical-alchemy-mean>
14. Deed of Foundation URL: <https://www.quora.com/What-does-philosophical-alchemy-mean>

Kateryna Yegorova

PHILOSOPHICAL COMPONENT OF ALCHEMY

The place and time of occurrence of alchemy is difficult to determine. But the theoretical foundation of alchemy was formed thanks to ancient Greek philosophy. In general, alchemy is a huge layer of culture. It includes both beliefs and knowledge, both generalizations of empirical experience, and deep theorizing, both unrestrained fantasies, and targeted research. The practical result of alchemy was the production of chemicals, but the main goal was high spiritual ideas. They were expressed in the philosophical views about man and his cognitive abilities, about the cosmos, the universe, God.

Alchemy has long been subdivided into higher and lower. If for lower alchemy, work with chemicals and materials was characteristic, then for higher alchemy it was important to understand the nature of invisible elements and to purify, improve, elevate a person. The unifying factor was the search for the philosopher's stone.

Alchemy demonstrates the syncretic unity of philosophy, magic, religion, craft, mysticism, art, elements of science. Alchemists singled out all the metals they knew into a clear hierarchy from gold to iron. This testifies to the unity of the philosophical ideas of alchemists with elements of science, correlated with the aesthetic view of perfection, unity, harmony, beauty. Therefore, it is not correct to consider alchemy a kind of natural philosophy, but rather to single

out the philosophical component in the syncretic unity of alchemy as the basis of alchemical integrity.

The integrity of alchemy also attracts the attention of modern thinkers, although it is primarily a mystical worldview. The worldview of modern man is not holistic. Not a single modern picture of the world, neither scientific, nor religious, nor artistic, gives the desired integrity. But man needs her. Therefore, alchemy is still popular. However, alchemy cannot replace philosophy or science. At the same time, the integrity of alchemy remains the subject of modern research.

Keywords: alchemy, philosopher's stone, transmutation, syncretism.

References

1. Velikiy A. (1996) Malyiy alhimicheskiy svod / Znanie za predelami nauki [Small Alchemical Code / Knowledge outside of science], *Respublika*, Moscow, 174p.
2. Volodin V.A. (2001) Entsiklopediya dlya detey. Tom 17. Himiya [Encyclopedia for children. Volume 17. Chemistry], *Avanta*, Moscow, 640p.
3. Gekerton Ch.U. (2019) Taynyie obschestva vseh vekov i vseh stran [Secret societies of all ages and all countries], *Tsentropoligraf*, Moscow, 447p.
4. Gusman D.S. (2004) Alhimiya [Alchemy]. Available at: http://www.manwb.ru/articles/science/old_science/alhimia/
5. Zeligmann K.(2017) Istoriya magii i alhimii [History of Magic and Alchemy]. URL: <http://smallbay.ru/magic.html>
6. Zeligmann K.(2018) Istoriya magii i okkultizma [History of Magic and Occultism]. Available at: https://studbooks.net/509069/religiovedenie/osnovnye_svedeniya_alhimii
7. Kostanyan E.K.(2014) Sistema transformatsii energii [Energy Transformation System]. Available at: http://vladu.org/load/v_ladu_s_mudrostju/sistema_transformacii_energii_ili_vvedenie_v_alkhimiju/124-1-0-1601
8. Makleyn A.(2010) Simvolika ptits v alhimii [Symbolism of birds in alchemy]. Available at: <http://www.luxaur.narod.ru/biblio/2/tr/mclein01>.
9. Rohmistrov V.G. (2002) Svintsovyie vrata alhimii: Istoriya, simvoliyi, praktika [Lead gates of alchemy: History, symbols, practice], *Amfora*, Saint Petersburg, 383p.
10. Solovyov Yu.I. (1996) Istoriya himii: Razvitie himii s drevneyshih vremen do kontsa 19 v [History of chemistry: The development of chemistry from ancient times to the end of the nineteenth century], *Prosveschenie*, Moscow, 368p.
11. Eliade M., Morozov N.A., Yung K., Shvarts F., Puasson A. (1995) Teoriya i simvoliyi alhimii: Velikoe delanie [Theory and Symbols of Alchemy: The Great Work], *Novyyi akropol*, Kiev, 283p.
12. Rosarium Philosophorum(2019). Available at: http://www.luxaur.narod.ru/biblio/2/tr/rosarium_03.11.10.
13. Gosnell S. (2018) What does philosophical alchemy mean? Available at: <https://www.quora.com/What-does-philosophical-alchemy-mean>
14. Deed of Foundation (2010) Available at: <https://www.quora.com/What-does-philosophical-alchemy-mean>. Available at: <https://innergarden.org/files/A004.pdf>